

Bram te Paske 'Waardevolle natuur op boerenland'

MELKVEEHOUDER MET AGRARISCH NATUURBEHEER, AALTEN

Bij de start van het Waardevol Cultuurlandschap Winterswijk heb ik mijn kans gegrepen. Op veertien hectare weiland kreeg ik de mogelijkheid om aan agrarisch natuurbeheer te doen. In de loop van tijd heb ik aan de hand van oude kaarten de situatie van vóór de ruilverkaveling hersteld. Een heel kleinschalig weidelandschap met hoogstambomen, omzoomd door steeds meer houtsingels. Voor de vergoeding kan ik precies het voer voor de koeien kopen, dat ik anders van die veertien hectare zou halen. Om de plantenrijkdom te stimuleren, heb ik vijftien jaar geleden aan de beheerder van het Korenburgerveen (natuurgebied van Natuurmonumenten) om een paar baaltjes hooi van een orchideeënweide gevraagd. Dat heb ik rondgestrooid. De eerste jaren gebeurde er niets. Maar daarna kwam eerst de ratelaar op en nu staan er tienduizenden orchideeën. Inclusief de zeldzame welriekende nachtorchis. Ik ben een echte natuurliefhebber en heb enorm veel schik in wat ik bereikt heb. Waardevolle natuur op oud boerenland met heel veel zeldzame planten en vogels. Daarnaast heb ik onderhoud van houtsingels aangenomen van Staatsbosbeheer. Er is hier veel achterstallig onderhoud, wat ten koste gaat van de natuur. Als een elzenwal twintig

jaar niet gesnoeid is, wordt het een kale singel waar geen wild meer in zit. Na de snoei komt er weer ondergroei als schuilplaats voor wild en zangvogels.

Het contact met Staatsbosbeheer verloopt goed. Eigenlijk zou je tot veel meer samenwerking moeten komen; daar sta ik wel voor open. Een gezamenlijk beheer van het oude cultuurlandschap door boeren, agrarische natuurvereniging en natuurbeheerders. Ook zou ik geïnteresseerd zijn om nog meer natuurterrein in eigen beheer over te nemen. Verschillende boeren hier in de buurt willen dat wel, zeker als de hectares meetellen voor de Europese toeslagen. Tijdens de ruilverkaveling zijn er verschillende overhoekjes en houtsingels aangeplant, boerengrond waarvan de overheid zich het 'bosbeheer' toe-eigende. Ook wordt er veel agrarische grond opgekocht, afgegraven en tot natuur benoemd. Je zou dat veel meer bij de boeren kunnen laten en het beheer naar behoren vergoeden. Dat geeft prachtige resultaten. Het bewijs is op mijn bedrijf te zien.'

NATUURMONUMENTEN

Joost Bakker 'Natuur en verbrede landbouw gaan goed samen'

BEHEERDER LANDGOEDEREN IN DE GRAAFSCHAP VOOR NATUURMONUMENTEN

Landgoed Hackfort in Vorden heeft gedurende achthonderd jaar maar twee families als eigenaren gehad. Daarna heeft Natuurmonumenten het uit legaat verkregen. In al die tijd is het landschap niet veel veranderd. Dat betekent dat hakhoutwallen, bosjes en de velden – de hoge kampen – steeds op dezelfde plek hebben gelegen. Het kleinschalige kampenlandschap heeft daarmee hoge natuurwaarden behouden. Ooit waren hier 42 boerderijen in bedrijf, nu zijn nog zes melkveehouders en een vleesveehouder overgebleven. Bij het zoeken naar een nieuwe toekomst voor het landgoed werken we samen met therapeutische leefgemeenschap Urtica De Vijfprong, een biologisch-dynamisch bedrijf. Zij hebben hier inmiddels twee zorgboerderijen opgezet en een derde is in aantocht. Samen met de cliënten kweken ze groenten en maken ze kaas, yoghurt en kwark. Ook telen ze weer granen, wat voor de biodiversiteit heel goed uitpakt. Natuur en landbouw kunnen goed samengaan op een landgoed, maar wij zouden liever nog meer samenwerking zien. Eén van de boeren – met een biologisch bedrijf – doet nu mee aan het voorbeeldproject om 5% van het bedrijf te besteden aan natuur (de 'natuur- en landschapnorm'). Dat betekent dat er drie hectare natuur bij komt. Wij zien daar veel in, en

steken er ook geld in. Verder doet de agrarische natuurvereniging 't Onderholt hier aan onderhoud tegen betaling. Een ander voorbeeld van samenwerking met boeren – buiten het landgoed – is dat we als Natuurmonumenten percelen natuurgebied verpachten, bijvoorbeeld aan een boer uit Hengelo die zijn Hereford-koeien daar laat grazen. Hetzelfde doen we met een fokker uit Wichmond die een kudde Schoonebeekerschapen heeft. Dat scheelt ons geld. Als we het gras zouden moeten maaien en afvoeren, zouden we dubbel zoveel kwijt zijn.

Er is veel mogelijk in samenwerking tussen natuurbeheerders en boeren. Maar hier op het landgoed hebben we wel moeite om de meeste boeren mee te krijgen in onze gedachten. Wij zien veel in het concept 'Boeren voor Natuur'. Dat gaat uit van zonering van intensief landgebruik naar extensief, waarbij de boeren een deel van hun inkomsten uit natuur en landschap halen. Er zijn nu twee voorbeelden in land: op landgoed Twickel en in de polder van Biesland bij Delft.

Maar voor het hier zover is, moeten er nog twee bedrijven stoppen, zodat de andere de ruimte krijgen. Bovendien heb je een flink bedrijfskapitaal nodig om het te laten draaien. Het zijn nog mooie plannen voor de toekomst.'